

2020

DI 26.11.19 - CONCERTZAAL

JULIEN LIBEER PIANO
LORENZO GATTO VIOL

Beethovens integrale violsonates #1

CCHA.BE

DI 26.11.19 - CONCERTZAAL

JULIEN LIBEER PIANO
LORENZO GATTO VIOOL

Beethovens integrale vioolsonates #1

PROGRAMMA

Ludwig van Beethoven ⁽¹⁷⁷⁰⁻¹⁸²⁷⁾

Sonate voor viool & piano nr. 1 in re groot, opus 12 nr. 1 (1797)

Allegro con brio

Tema con variazioni. Andante con moto

Rondo. Allegro

Sonate voor viool & piano nr. 5 in fa groot, opus 24 (1800)

Allegro

Adagio molto espressivo

Scherzo. Allegro molto

Rondo. Allegro ma non troppo

pauze

"Frühling" Sonate nr. 10 in sol groot, opus 96 (1812)

Allegro moderato

Adagio espressivo

Scherzo. Allegro

Poco allegretto

TOELICHTING

Van de eerste vioolsonate van Beethoven tot de laatste

Beethoven componeerde de tien sonates voor piano en viool over een periode van ongeveer vijftien jaar. De reeks begint met de *Drie Sonates opus 12*, en dan zijn we aan het eind van de achttiende eeuw. In de originele uitgave waren deze sonates gewijd aan zijn leraar Antonio Salieri (1750-1825). Het beeld dat Salieri meestal oproept is die van een tweederangs componist (niet in het minst door het beeld dat van hem geschetst wordt in de film *Farinelli*), maar hij was wel degelijk van groot belang, als hofcomponist, maar zeker ook als muziekleraar. Bovendien was hij fel betrokken bij de werking van de *Tonkünstler-Societät und die Gesellschaft der Musikfreunde*. Heel wat grote talenten zijn aan hem schatplichtig, waaronder Beethoven.

Sonate opus 12 nr. 1

Alle sonates van *opus 12* tellen drie delen, beginnend met een *allegro* in sonatevorm en eindigend met een *rondo finale*. De langzame middelen verschillen in vorm en expressie. Het middendeel van de *Sonate in re groot opus 12 nr.1* bestaat uit een reeks variaties waarin de verhouding tussen de twee instrumenten heel ongewoon is voor die tijd. De thematiek wordt gelijk verdeeld doorheen de verschillende delen van de variaties. In de eerste variatie, bijvoorbeeld, heeft de piano de hoofdrol, terwijl de viool de leiding neemt in de tweede variatie. In de finale hebben de twee instrumenten dan weer een gelijkwaardig aandeel. Beethoven was toen al typisch Beethoven: revolutionair; hij brak met de bestaande regels en vond het genre opnieuw uit.

Sonate opus 24 – 'Frühling' sonate

De twee *sonates voor viool en piano in la klein opus 23* en *fa groot opus 24* ontstonden tussen 1800 en vroeg in 1801. Beide sonates zijn gewijd aan de bankier, kunstverzamelaar en mecenas Moritz Johann Christian von Fries. Deze '*Frühling*'-sonate – deze bijnaam komt niet van Beethoven zelf – werd kort na de eerste publicatie opnieuw uitgegeven, wellicht om reden van populariteit en marketing.

Dit is de eerste sonate die vier delen telt. Dit duidt op de evolutie en verandering die Beethoven duidelijk in het genre wou brengen.

Het resultaat is een bijna symfonische karakter.

In het scherzo toont Beethoven zich een karikaturist: het spel tussen viool en piano geeft de indruk totaal verkeerd te lopen, omdat het lijkt alsof de spelers altijd te laat inzetten. De twee instrumenten eindigen zelfs niet gelijk. Als een ware muzikale joke zet de viool in na het laatste akkoord van de pianist. Heel opmerkelijk in deze *sonate opus 24* is het feit dat het hoofdthema van het eerste deel door de viool gepresenteerd wordt. De viool is hier duidelijk aan de bovenhand. Meer nog, dit thema is melodisch verwant met het langzame tweede deel en zo vervaagt de grens tussen de delen. In het laatste deel presenteert de viool ook weer het hoofdthema. Dit rondo is even uitgebreid als het eerste deel. Dat is ook weer ongebruikelijk. Voordien had het rondo een licht en vrolijk danskarakter.

Sonate opus 96

In de regel trok Beethoven zich niet al te veel aan van de moeilijkheidsgraad van uitvoering bij het componeren. De *sonate in sol groot opus 96* telt vier delen en ontstond in het laatste kwart van het jaar 1812.

Het dankt zijn bestaan aan een bijzondere gelegenheid. De sonate werd geschreven voor Pierre Rode (1774-1830), de bekendste Franse violist (samen met Rodolphe Kreutzer (1766-1831) en Pierre Baillot (1771-1842)). Rode tourde in Wenen en plande een uitvoering in het paleis van Prins Lobkowitz op 29 december 1812. In een brief naar aartshertog Rudolph van Oostenrijk, kort voor de première, schreef Beethoven over de finale: *"Ik heb me niet al te veel gehaast met het laatste stuk.... maar ik heb wel veel aandacht besteed aan Rodes spel in de compositie van dit deel. In onze finales houden we ervan om vrij luidruchtige [rauschendere] passages te hebben, maar R[ode] zegt niet dat hij er zorg voor draagt, dus ik ben een beetje gehinderd."*

Dit kan verklaren waarom *opus 96* niet eindigt met een *allegro* of *presto*, maar met een *Poco Allegretto*. In tegenstelling tot de eerder geschreven *sonate in la groot opus 47 – de 'Kreutzer'*, de sonate die wordt gespeeld als laatste op het laatste concert van de integrale op di 12 mei 2020 – is deze sonate *opus 96* duidelijk niet geconcipeerd

voor een virtuoos, maar volgt Beethoven hier een verschillende esthetiek. Beethoven's leerling Carl Czerny (1791-1857) schreef over het openingsdeel: *"Dit deel, geschreven in een rustig nobel, melodieus maar ook humoristisch karakter, moet met tederheid en gevoel in een gematigd tempo (bijna Tempo di Menuetto) gespeeld worden, niet briljant, noch met enige poging tot bravoure."* Czerny omschreef het tweede deel als *'kalm, ernstig'* en het scherzo als *'ook ernstig, maar levendig en heel humoristisch'*. Het thema van de finale moet volgens hem *'uiterst delicaat en met smaak (in een gematigd tempo)'* gespeeld worden. Dit laatste deel werd niet als een set van "thema met variaties" geconcipieerd, maar variaties zijn toch duidelijk hoorbaar. In dit opzicht heeft deze sonate een duidelijke verwantschap met de late werken van Beethoven. De opdrachtgever van deze sonate is niet Pierre Rode, maar aartshertog Rudolph, die bij het eerste optreden de pianist was, voor genodigden. Het werd pas gepubliceerd (door Steiner uit Wenen) na de zomer van 1816, waarbij Beethoven nog enkele wijzigingen had aangebracht.

Na dit werk componeerde Beethoven geen vioolsonates meer. Hij was erin geslaagd om voor dit genre nieuwe maatstaven te stellen op het gebied van vorm, gelijkheid tussen de instrumenten en ook wat betreft de diepgang van de expressie.

TEKST BEATE ANGELIKA KRAUS (VERTALING: RIET JAEKEN)

**RELEASE CD BEETHOVEN,
Integrale Vioolsonates, Deel 3
Lorenzo Gatto - Julien Libeer
Alpha Classics ALPHA 565**

Voortbouwend op het succes van de eerste twee delen van hun cyclus gewijd aan Beethovens sonates voor piano en viool (Alpha 240, Diapason d'Or van het jaar, en Alpha 407), sluiten Lorenzo Gatto en Julien Libeer deze complete serie af met het opnemen van de resterende vier sonates, verdeeld over twee cd's. Elk van deze cd's wordt gedefinieerd door een specifieke piano, aangezien op de eerste cd van dit laatste deel de *Sonates nrs. 6 en 7 (opus 30/1 en 2)* zijn opgenomen op een Steinway, terwijl op de tweede Julien Libeer de *Sonates nrs. 3 (opus 12/3)* en 8 (*op.30/3*) bespeelt op het nieuwe instrument van Chris Maene, de Straight-Strung Concertvleugel, een piano met parallelle besnaring, die een aantal van de meest vooraanstaande klaviervirtuozen van vandaag heeft aangetrokken, waaronder Julien Libeer!

Deze sonates, gecomponeerd tussen 1797 en 1801, zijn opgedragen aan keizer Alexander I van Rusland, met uitzondering van *opus 12 nr.3*, die Beethoven opdroeg aan zijn leraar Antonio Salieri.

Signeursessie van deze dubbelcd na het concert

JULIEN LIBEER, PIANO

Julien Libeer, geboren in 1987 in de buurt van Brussel, heeft als vroegste muzikale herinnering de beroemde documentaire over opname van West Side Story door Leonard Bernstein. De piano, die hij op zesjarige leeftijd begon te bespelen, werd al snel zijn metgezel in het uiten van een liefde voor muziek gaande van opera, orkest en kamermuziek als op het pianorepertoire. Gedurende vijf beslissende jaren was de Frans-Poolse pedagoog Jean Fassina de geduldige, veeleisende, wijze leraar die elke aspirant-muzikant zou moeten tegenkomen. Deze ervaring werd gevolgd door de even intense samenwerking met Maria João Pires in de Muziekkapel Koningin Elisabeth, wiens advies en ondersteuning de mening van Julien sterk beïnvloedde. De laatste paar jaren trad Julien op in het Palais des Beaux-Arts en Flagey (Brussel), Théâtre de la Ville (Parijs), Barbican Hall (Londen), Auditorio Nacional (Madrid), Palau de la Musica (Barcelona), Elbphilharmonie (Hamburg) en Concertgebouw Amsterdam. Daarnaast hebben andere muzikale trips hem gebracht tot Japan (Tokio, Sumida Tryphony Hall), Libanon (Beirut Chants festival), Turkije (Ankara Music Festival) en de VS (Miami International Piano Festival). Hij trad op met de Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, Brussels Philharmonic, Belgian National Orchestra, Antwerp Symphony Orchestra, Sinfonia Varsovia en New Japan Philharmonic; onder dirigenten inclusief Trevor Pinnock, Michel Tabachnik, Augustin Dumay, Hervé Niquet, Joshua Weilerstein, Enrique Mazzola en Christopher Warren-Green.

Julien heeft gestudeerd bij Daniel Blumenthal (Koninklijk Conservatorium van Brussel), Jean Fassina (Parijs) en is een geassocieerd kunstenaar van de Muziekkapel Koningin Elisabeth, waar hij zich ook specialiseerde in kamermuziek met de leden van de Artemis Kwartet. Bovendien heeft hij het advies ontvangen van Dmitry Bashkirov, Alfred Brendel, Nelson Delle Vigne-Fabbri, Jura Margulis en Gerhard Schulz (Alban Berg Quartet). Hoewel hij bewust vermeed deel te nemen aan enige vorm van competitie, heeft Julien ereprijzen ontvangen als de Juventus award (meest veelbelovende jonge Europese solist) in 2008 door de Belgian Music Press

Association in 2010. Hij won in 2013 en 2016 de Klara-prijs. Julien wordt gedreven om samen te werken in projecten die zijn geworteld in het idee dat muziek, ver boven zijn esthetische waarde, een kracht van verandering kan zijn voor iedereen die bereid is te luisteren. Julien was host van een Belgische tv-serie, die pleitte voor muzikale verhalen. Verder organiseert hij de Salon Libeer-concertreeks in het Brugge Concertgebouw evenals de 'Glass Bead Game Talks' op zijn eigen YouTube-kanaal, een serie discussies over de recente evoluties in de klassieke muziekwereld. Als artistiek directeur van het project 'Singing Molenbeek' begeleidt hij koorrepetities op hoog niveau in de basisscholen van de Brusselse voorstad. Julien hoopt om deze kinderen kennis te laten maken met muziek.

JULIENLIBEER.NET

LORENZO GATTO, ^{VIOOL}

Lorenzo Gatto werd in december 1986 in Brussel geboren. Hij begint op vijfjarige leeftijd viool te spelen bij Dirk van de Moortel. Op elfjarige leeftijd volgt hij les in het Koninklijk Muziekconservatorium van Brussel in de klas van Veronique Bogaerts, waar hij op zeventienjarige leeftijd met de hoogste onderscheiding afstudeert. Hij studeert bij Herman Krebbers in Nederland, bij Augustin Dumay aan de Muziekkapel Koningin Elisabeth in België en hij beëindigt zijn academische reis met nog eens vier jaar studie bij Boris Kuschnir in Wenen. Zijn werk en vastberadenheid worden briljant beloond, aangezien hij zowel de tweede prijs als de publieksprijs wint tijdens de Koningin Elisabethwedstrijd in 2009.

"Ik wil vooral eerlijk klinken. Er zit een breekbaarheid in mijn toon, het is een weerspiegeling van wie ik ben als persoon. Dat is wat muziek voor mij is: een uitdrukking van menselijke kwetsbaarheid."

Zijn nominatie als 'Rising Star' in 2010 stelt Lorenzo in staat om zijn debuut te maken op zowat alle grote Europese podia, waaronder het Amsterdamse Concertgebouw, de Musikverein in Wenen, de Cité de

la Musique in Parijs en vele anderen. Het is de start van samenwerking met orkesten en dirigenten zoals o.a. Philippe Herreweghe, Vladimir Spivakov, Walter Weller, Jan Willem de Vriend, Jaap van Zweden, Martin Sieghart, Angrey Boreyko en Yannick Nézet-Séguin. Lorenzo Gatto speelt de 'Joachim' Stradivari uit 1698.

LORENZOGATTOVIOLIN.COM

OM NAAR UIT TE KIJKEN

BEETHOVEN 2020 - INTEGRALE BEETHOVEN VIOOLSONATES MET JULIEN LIBEER ^(PIANO) & LORENZO GATTO ^(VIOOL)

tweede concert op di 21 jan 2020

Ludwig van Beethoven

Sonate voor viool & piano nr. 4, in a klein, op. 23

Sonate voor viool & piano nr. 8, in sol groot, op. 30, nr. 3

Sonate voor viool & piano nr. 2, in la groot, op. 12, nr. 2 &

Sonate voor viool & piano nr. 6, in la groot op. 30, nr. 1

derde concert op di 12 mei 2020

Ludwig van Beethoven

Sonate voor piano & viool nr. 3 in mi bemol groot, op. 12

Sonate voor piano & viool nr. 7 in do klein op. 30

Sonate voor piano & viool nr. 9 in la klein op. 47

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP ccha.be